

	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		ОСНОВИ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ			
		Статус дисципліни <i>нормативний компонент</i>			
Галузь знань	А Освіта				
Спеціальність	А4.07 Середня освіта (Географія)				
Освітня програма	Середня освіта (Географія) та краєзнавчо-туристична робота				
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)				
Форма навчання	Денна				
Курс	1-й				
Семестр	1				
Обсяг дисципліни			денна форма	заочна форма	
	Кредити	3,5	Години	105	
	Лекційні			22 год.	
	Практичні/семінарські			14 год.	
	Лабораторні			-	
	Самостійна робота			69 год.	
Семестровий контроль	Екзамен				
Викладач	Сільченко Юлія Юріївна, к.г.н., доцент, доцент кафедри філософії та соціальних наук				
Контактна інформація	y.y.silchenko@cuspu.edu.ua				
Кафедра	Філософії та соціальних наук				
Факультет	Психології та історії				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Курс « Основи суспільної географії » вивчає закономірності просторової організації суспільства та його діяльності. Студенти ознайомлюються з основними поняттями, об'єктами й методами суспільно-географічних досліджень. Розглядаються територіальні системи розселення, господарства, культури, політики та взаємодія людини з географічним простором. Увага приділяється регіональним відмінностям розвитку суспільства, глобальним процесам і формуванню географічної картини світу. Дисципліна формує цілісне уявлення про суспільство як складну географічну систему.				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Вивчення курсу «Основи суспільної географії» дає можливість зрозуміти, як просторово організоване життя людей і як взаємодіють природа, економіка, культура та політика. Це допомагає побачити закономірності розвитку регіонів, причини глобальних і локальних соціально-економічних відмінностей. Курс формує здатність аналізувати сучасні суспільні процеси в територіальному вимірі, мислити системно й географічно. Отримані знання важливі для прийняття рішень у сфері управління, планування територій, освіти та туризму, а також для розуміння світу, у якому ми живемо.				
Компетентності	ЗК4 – здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями, набувати соціальні навички (soft skills), спеціалізовані концептуальні знання в процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, усвідомлення можливості навчання впродовж життя. ЗК9 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК10 – здатність спілкуватися та здобувати освіту державною мовою (як усно, так і письмово), використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності, розвивати мовнокомунікативні навички учнів. ФК1 – здатність демонструвати знання теоретико-методологічних				

	<p>основ та історії розвитку географічної науки, використовувати поняттєво-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії для характеристики географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, в межах України, локальному).</p> <p>ФК3 – здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному та освітньо-науковому інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності, ефективно та вільно передавати географічні ідеї, принципи та теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій; використовувати інновації у професійній діяльності, ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.</p> <p>ФК10 – здатність до системного географічного мислення, критичного сприйняття інформації, розуміння та пояснення основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних просторових та часових рівнях його організації, уміння встановлювати географічні закономірності та причинно-наслідкові зв'язки між компонентами природи та суспільства</p> <p>ФК13 – здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.</p>
<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<p>ПРН1 – знає та розуміє теоретико-методологічні основи та історію розвитку географічної науки, зокрема, понятійно-термінологічний апарат, концепції, парадигми, теорії географії, географічну номенклатуру;</p> <p>ПРН2 – описує основні механізми функціонування природних комплексів, суть територіальної організації суспільства, окремих їх компонентів, класифікує зв'язки і залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них;</p> <p>ПРН6 – знає та розуміє закономірності територіальної організації суспільного виробництва, населення, культури та релігій, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.</p> <p>ПРН8 – застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення; орієнтується у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі; опрацьовує різні джерела географічної інформації; вільно передає географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами, в тому числі за допомогою інформаційних технологій;</p> <p>ПРН11 – встановлює закономірності територіальної організації суспільного виробництва та населення, просторових процесів та форм організації життя людей у світі, його регіонах та країнах, в Україні та її регіонах.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Розділ 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА КАТЕГОРІЇ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ Тема 1. Суспільна географія як наука. Методологічні основи суспільної географії.</p> <p>Система суспільно-географічних наук. Еволюція, об'єкт і предмет дослідження суспільної географії. Місце суспільної географії в системі географічних наук. Функції суспільної географії. Зв'язки суспільної географії з іншими науками. Нові напрямки розвитку СГ. Найновіші напрямки розвитку суспільної географії. Оцінка суспільно-географічних поглядів представників американо-англійської, французької та інших наукових шкіл. Сучасні тенденції розвитку суспільної географії.</p>

Підходи (принципи) в СГ. Методи дослідження: географічні, економічні, соціологічні.

Тема 2. Історія розвитку суспільної географії. Диференціація та інтеграція в географії. Основні етапи розвитку соціально-економічної географії. Етапи та напрямки розвитку української економічної географії. Географія Страбона. Внесок арабських географів у розвиток науки. Початок диференціації географії в період великих географічних відкриттів. Напрями розвитку географічної науки: природничо-географічний, соціально-економічний, конструктивний.

Тема 3. Основні поняття та категорії суспільної географії. Структура теоретичного знання: терміни, категорії, концепції, парадигми, гіпотези, закони і закономірності. Терміни і поняття науки. Концепції суспільно-географічного комплексу, ТВК, кластеру. Суспільно-географічне положення. Концепція суспільно-географічного районування, його наукове і практичне значення. Суспільно-географічні відношення і зв'язки. Виробничі, соціальні і природні зв'язки. Інтегральні, складні й прості (окремі) процеси. Суспільно-географічні процеси і явища. Концепція сталого розвитку. Місцеположення. Географічний простір. Розміщення об'єктів на земній поверхні. Географічне положення. Суспільно-географічне положення. Економіко-географічне положення.

Тема 4. Територіальний поділ праці. Суть географічного (територіального) поділу праці. ГПП - одна з форм суспільного поділу праці. Фактори, що визначають суспільний та географічний поділ праці. Види і масштаби географічного поділу праці. Міжнародний географічний поділ праці.

Економічні вигоди від територіального поділу праці. Теорія абсолютних і відносних переваг. Теорема Хекшера-Оліна (теорія співвідношення факторів виробництва). Чинники, що визначають просторові масштаби поділу праці.

Тема 5. Територіальна організація суспільства. ТОС як одне з основних теоретичних понять соціально-економічної географії. Класифікація територіальної структури ТСС за особливостями конфігурації опорного каркасу. Елементи територіальної структури. Типологія територіальних структур. Поняття території. Державна територія. Національна територія. Суспільні властивості території. Відношення території. Територіальна організація суспільства. Природні, соціальні, економічні і політичні елементи територіальної організації суспільства. Безпосередні і опосередковані зв'язки територіальної організації суспільства.

Розділ 2. ОСНОВИ ГЕОГРАФІЇ ГОСПОДАРСТВА

Тема 6. Структура господарства. Фактори суспільного розвитку. Географічний детермінізм. Поссібілізм. Осьовий час. Релігійний провіденціалізм. Раціоналістичний детермінізм. Еволюція світового господарства. Поняття господарства/національної економіки. Типи економічних систем. Складники економічного потенціалу країни. Найважливіші показники економіки країни. Структура національного господарства: секторний, територіальний/просторовий аспекти. Основні риси сучасної структури господарства.

Тема 7. Сучасні особливості ТО промисловості.

Поняття природного середовища, природи і суспільства. Соціальні функції природного середовища. Природокористування: зміст поняття. Природні умови. Оцінка природних умов життя населення. Природні ресурси. Класифікація природних ресурсів. Принципи економічної оцінки природних ресурсів.

	<p>Загальна характеристика промисловості. Структура промисловості. Особливості сучасного розвитку промисловості. Форми суспільної організації промислового виробництва. Фактори розміщення промислового виробництва. Особливості розміщення металургії та машинобудування, хімічної та лісової промисловості, легкої та харчової.</p> <p>Тема 8. Основи географії сільського господарства. Сільське господарство та його роль в економіці. Особливості сільськогосподарського виробництва. Структура сільського господарства. Чинники спеціалізації сільськогосподарського виробництва. Галузеві і регіональні особливості сільського господарства. Екологічні проблеми сільського господарства.</p> <p>Тема 9. Сучасні особливості ТО транспорту. Роль транспорту в економіці. Класифікація видів транспорту. Основні елементи транспортної системи. Структура транспортного комплексу. Основні риси географії транспорту.</p> <p>Тема 10. Особливості сучасного розвитку інфраструктури. Роль інфраструктури в господарстві. Галузевий склад інфраструктури: виробнича, соціальна, інституціональна, екологічна, інформаційна, науково-технічна.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Підсумкове: екзамен (40 балів). За зміст курсу – 60 балів).</p> <p>Поточне: фронтальне та індивідуальне усне опитування, письмове опитування, тестування, географічні номенклатурні та термінологічні диктанти, перевірка практичних робіт, перевірка конспектів (тез), перевірка виконання самостійної роботи, повідомлень, мультимедійних презентацій, контрольна робота тощо.</p> <p>Критерії оцінювання:</p> <p>При поточному контролі оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання і захисту практичних робіт, експрес контролю у формі тестів тощо.</p> <p>Критеріями оцінки є: повнота розкриття питання; логіка викладання, цілісність, системність відповіді, культура мови; самостійність суджень студента і творчість мислення, його теоретичний рівень; використання основної та додаткової літератури; аналітичні узагальнення, уміння робити порівняльний аналіз; виконання письмових завдань: логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.</p> <p>Максимальний бал за виступ з питань певної теми курсу на практичному занятті (або письмова робота) – 4 бали.</p> <p>Критерії оцінювання усної відповіді:</p> <p>3,5 – 4 б студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.</p> <p>2,5 - 3 б студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.</p> <p>1,5 - 2 б студент засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.</p> <p>0,5 - 1 б студент невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається</p>

помилки.

Критерії оцінювання виконання практичних завдань:

3 бали При виконанні практичних завдань студент продемонстрував високий рівень оволодіння вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. До кожного завдання наявні висновки та узагальнення. Студент застосував творчий підхід до виконання завдань. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

2 бали При виконанні практичних завдань студент продемонстрував уміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Наявні висновки до кожного завдання, але у деяких висновках недостатня доказова база. Картографічні матеріали оформлені правильно, виконані якісно та охайно. У практичній роботі присутні окремі стилістичні помилки.

1 бал – у практичному завданні відсутні висновки до окремих завдань або більшість висновків помилкові. Картографічні матеріали оформлені з помилками, виконані не якісно та неохайно. У роботі наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання самостійної роботи студента Максимальна кількість балів за всі завдання для самостійної роботи – 20 балів.

20 б. ставиться у випадку, коли студент повністю і якісно виконав всі завдання для самостійної роботи. Демонструє досконале знання та розуміння теоретичного матеріалу тем, що виносяться на самостійне опрацювання. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Наявні посилання на декілька джерел інформації. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Аналізує різні підходи до трактування тієї чи іншої проблеми. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу, культурою мовлення. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні, стилістичні чи мовленнєві помилки.

15 б. ставиться, коли студент виконав всі завдання для самостійної роботи, при цьому 2/3 завдань виконано якісно. Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, нечітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Присутні окремі стилістичні помилки.

10 б. ставиться, коли студент якісно виконав 1/2 завдань. Демонструє вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні

та стилістичні помилки.

5 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/3 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки.

2 б. ставиться, коли студент виконав лише 1/4 завдань та демонструє має вкрай поверхові знання з тем, винесених на самостійне опрацювання і неспроможний відтворити інформацію в повному обсязі. Оперує лише окремими фразами. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Студент не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні та стилістичні помилки. Крім того студенти мають змогу отримати 1 б. за доповнення.

Критерії оцінювання виконання завдань підсумкової контрольної роботи

4 бали ставиться у випадку, коли студент у відповіді на питання продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу з тієї чи іншої теми; вільно оперування різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлене запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Демонструє творчий підхід до виконання завдань, глибоке розуміння причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою грамотністю викладу матеріалу. У відповіді відсутні орфографічні, граматичні чи стилістичні помилки.

3 бали ставиться, коли відповідь на питання правильна і майже повна, судження студента з питання мають усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. У відповіді висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Студент володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. При відповіді на проблемні питання студент висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Матеріал викладено правильною мовою, без орфографічних та граматичних помилок, але присутні окремі стилістичні помилки.

2 бали ставиться, коли відповідь на запитання неповна, частково помилкова та фрагментарна. Студент не має системних знань з даного питання, не повною мірою володіє понятійно-термінологічним апаратом. Студент висвітлює лише один підхід до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. Студент лише називає приклади причинно-наслідкових зв'язків та суспільно-географічних закономірностей, але не розкриває їх суть. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Студент використовує знання в знайомій

	<p>ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні окремі граматичні, фактичні чи стилістичні помилки.</p> <p>1 бал ставиться, коли у відповіді на питання студент демонструє вкрай поверхові знання з теми. Відповідь неповна та частково помилкова. Студент оперує лише окремими фразами. Понятійно-термінологічний апарат несформований. Студент відтворює лише окремі фрагменти матеріалу, називає розрізнені факти, часто помилкові. Відповідь занадто лаконічна та має вигляд окремих висловлювань, не пов'язаних між собою. Відсутні згадування про причинно-наслідкові зв'язки та суспільно географічні закономірності. Студент не володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці, не наводить приклади тощо. У відповіді наявні грубі фактичні, теоретичні, стилістичні або граматичні помилки.</p> <p>У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральнотериторіальному державному університеті імені Володимира Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).</p> <p>Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.</p> <p>Отримання здобувачем диплома, сертифіката, свідоцтва як результати неформального та /або інформального навчання розглядається відповідно до Положенні університету. Рішення про оцінювання приймається на основі зазначених кредитів, годин, тематики навчання.</p> <p>Можуть бути перезараховані практичні роботи або контрольні роботи, повністю або частково (від 5 до 60 балів відповідно).</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Вимоги викладача. В процесі вивчення дисципліни студенти мають відвідувати всі лекційні та практичні заняття. Система оцінювання – накопичувальна, тому для того, щоби набрати необхідні бали (мінімально – 60 балів до екзамену), студент має виконати всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни, бути активним на кожному занятті.</p> <p>Пропущені за поважною причиною заняття відпрацьовуються під час консультацій.</p> <p>Усі практичні роботи та завдання для самостійної роботи мають бути виконані вчасно. Практичні роботи захищаються кожним студентом індивідуально. Форма представлення результатів та контролю за самостійною роботою прописані у методичних рекомендаціях до самостійної роботи. Практичні роботи, конспекти уроків та інші види робіт, які є копією робіт інших студентів не зараховуються. Конспекти уроків мають бути розгорнутими з деталізацією кожного з етапів та дидактичних моментів уроку.</p> <p>Політика виставлення балів. Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації освітнього процесу за кредитно-трансферною накопичувальною системою здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання. Враховуються бали набрані при поточному опитуванні,</p>

	<p>захисті практичних робіт, контролю за самостійною роботою та бали за контрольні роботи з різних модулів. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; акцентується увага на неприпустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Комплексна система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>поточний контроль (ПК)</i> – оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу з окремих складових (модулів) навчальної програми дисципліни під час аудиторних занять, консультацій та результатів самостійної роботи й оцінюється сумою набраних балів; - <i>підсумковий (семестровий) контроль (ПСК)</i>. <p>Форми поточного контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>поточна оцінка</i> – кількість балів, яку отримує студент у результаті контролю за виконанням усіх видів робіт (теоретичних, практичних занять, завдань до самостійної роботи, захисту практичних робіт, конспектів уроків тощо); - <i>підсумкова поточна оцінка</i> – сумарна кількість балів, яку отримує студент за результатами здійснення поточного контролю. <p>У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.</p> <p>Під час підготовки доповідей, повідомлень та рефератів студенти мають дотримуватися академічної доброчесності, уникати плагіату та робити необхідні посилання на використані інформаційні джерела.</p> <p>Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методологічні засади географії: підручник / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова, І.О. Пилипенко, В.В. Яворська. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 366 с. 2. Пістун М.Д. Сучасні проблеми регіонального розвитку: навчальний посібник / М.Д. Пістун, А.Л. Мельничук. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2009. – 200 с. 3. Соціальна географія: підручник / за ред. Л. Немець та К. Мезенцева. – Київ: Фенікс, 2019. – 304 с. 4. Топчієв О.Г. Методологічні основи географії: Ландшафтна оболонка Землі. Довкілля: навч.посібник. / О.Г. Топчієв, Д.С. Мальчикова, І.О. Пилипенко, В.В. Яворська. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 348 с. 5. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. Одеса, 2009. 6. Шевчук С.М. Суспільна географія в Україні (теорія та практика досліджень): монографія / С.М. Шевчук; ПНПУ імені В.Г. Короленка. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2017. – 481 с.

Матеріально-технічне забезпечення

Навчально-методичні матеріали:

- навчальні та робочі програми, підручники, посібники, атласи, статистичні довідники, збірники карт;
- мультимедійні презентації, електронні карти, відеоматеріали та інтерактивні ресурси.

Картографічне забезпечення:

- настінні карти України (фізична, політична, економічна, демографічна, транспортна, природно-ресурсна тощо);
- регіональні карти господарських районів;
- топографічні та тематичні карти для практичних занять.

Технічні засоби навчання:

- комп'ютери з доступом до Інтернету;
- мультимедійний проектор, інтерактивна дошка, принтер, сканер;
- програмне забезпечення для обробки статистичних і картографічних даних (MS Excel, QGIS, Google Earth тощо).

Довідково-інформаційні ресурси:

- електронні бібліотеки, бази даних Держстату України;
- ресурси Міністерства економіки, Міністерства розвитку громад, Google Public Data, World Bank Data, Eurostat.

Навчальні приміщення:

- аудиторії, обладнані мультимедійною технікою;
- кабінет з картографічним фондом і демонстраційними матеріалами.